

EVA MOSEGAARD AMDISEN

SIDAN 1

Fakta om islandshästar

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Fakta om islandshästar berättar om hur vikingarna redan på 800-talet tog hästar med sig till Island. Det var olika raser som blandades och blev rasen islandshäst. Klimatet och naturen på Island har gjort islandshästen till en tålig hästras som klarar både kyla, regn, snö och frost. För att förhindra sjukdomar bland hästarna får inga hästar tas in på Island utan hästar får endast lämna landet. En islandshäst är liten som en ponny men kallas ändå för häst.

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer. (SV åk 4–6)
- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt. (SV åk 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRA22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva enkla texter. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel bilder och grafiska modeller. (SV åk 4–6)
- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras. (SV åk 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt och ställa frågor. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter.

EPA – ENSKILT, PAR, ALLA

Låt eleverna använda sig av EPA-modellen för att reflektera över boken.

1. Först reflekterar eleverna enskilt över vad boken innehåller för fakta som de redan kände till (gammal kunskap) samt vad som var nytt för dem (ny kunskap).
2. Efter en stund får eleverna arbeta ihop i par och presentera sina tankar.
3. Till sist lyfts frågeställningen kring gammal och ny kunskap i hela klassen.

FRÅGA, FRÅGA, BYT!

Fråga, fråga, byt! är en kooperativ övning. Här får eleverna en chans att träna på att ställa egna frågor och svara på andras frågor, repetera innehållet av boken samt uttrycka sina tankar.

1. Låt eleverna skriva varsin fråga med koppling till boken. Frågorna kan handla specifikt om innehållet eller mer om vad man tyckte om boken.
2. När alla har skrivit en fråga läggs lapparna i en burk. Sedan drar alla elever varsin lapp.
3. Uppgiften blir sedan att mingla runt i klassrummet. När man träffar en annan elev som är ledig är det dags att använda sin fråga. Båda eleverna ställer sin fråga och ger svar. Sedan byter man frågor med varandra.
4. Efter det minglar man vidare tills man träffar någon ny och upprepar övningen.

FÖRDJUPAD ORDFÖRKLARING

Välj ut något eller några av orden som du tror att eleverna behöver extra stöttning med. Använd er av följande mall för att skapa en djupare förståelse för ordet/orden.

Exempel på ord: mankhöjd, ras, sto, hingst, mule, hovar, avla, gångart

Ord/begrepp: _____

Vad betyder ordet?	Rita en bild till ordet.
Skriv en mening med ordet..	När används ordet?

STÄLL FRÅGOR TILL TEXTEN

Skriv svar och lägg i en burk.

Det ska vara svar som passar till frågeorden: Vem? Vad? När? Var? Hur? Vilka? Varför?

Exempel:

Svar:

Den är 132–140 cm.

Det gjorde vikingarna.

Man avlade på de bästa hästarna.

Den har tjock päls och hårda hovar.

Det är trav, skritt och galopp.

Fråga:

Hur hög är mankhöjden på en islandshäst?

Vem tog hästen till Island på 800-talet?

Varför är hästen som den är i dag?

Hur klarar islandshästen den kalla vintern med snö och is?

Vilka är de tre vanligaste gångarterna?

1. Gå igenom frågeorden Vem? Vad? När? Var? Hur? Vilka? Varför? Skriv upp dem på tavlan.
2. Dela in eleverna i par.
3. Dra en lapp i taget från burken och läs svaret högt.
4. Låt varje par komma på en fråga till svaret som ska börja med ett av frågeorden.
5. Låt paren läsa sina frågor för klassen.

BINGO

1. Dela in eleverna i par.
2. Låt eleverna dela in ett papper i nio rutor, som en bingobricka.
3. Skriv ord på tavlan som handlar om islandshästen, cirka 12 ord. Eleverna börjar med att skriva ord från tavlan i de tomma rutorna.
4. Använd en webbsida med ett digitalt snurrhjul där du har skrivit frågor som är kopplade till orden.
5. Snurra det digitala hjulet och läs frågan där det stannar. Om de har svaret på sin bricka lägger de en markör på det.
6. Det par som först har tre i rad ropar "bingo".
7. Detta går att göra flera gånger. Byt bingobricka och/eller par.

FACIT

LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Hur hög är oftast en islandshäst?
Den är mellan 132 och 140 cm hög i mankhöjd.
2. Vad är mankhöjd?
Det är avståndet mellan marken och det högsta stället på hästens rygg.
3. Nämn två andra hästraser än islandshäst.
Arabiskt fullblod och fjordhäst är exempel på olika hästraser.
4. Vad hade vikingarna från Norge med sig på båtarna till Island?
De hade hästar med sig på båtarna.
5. Varför fick hästarna sjukdomar under vikingatiden?
För att man försökte göra rasen bättre genom att blanda den med andra raser.
6. Hur gör man i dag för att skydda islandshästar på Island mot sjukdomar?
Inga hästar får komma till Island så de kan inte blandas med andra raser och andra hästar kan inte föra in sjukdomar i landet.
7. Varför tog vikingarna bara med sig sina bästa hästar till Island?
De ville ha starka och modiga hästar som var bra att rida på.
8. Vad betyder avla?
När man avlar väljer man vilka som ska få ungar ihop. Man tar de bästa honorna och hanarna.
9. Hur kan islandshästarna klara både snö, regn och frost?
De är tåliga och har tjock päls som håller dem varma och torra.
10. Hur klarar islandshästarna att gå på ojämn mark?
Deras hovar är extra hårda.
11. Varför har islandshästarna varit viktiga på Island?
Förr fanns det inte så många vägar så hästen kunde transportera både människor och saker.
12. Hur använde bönderna islandshästen förr i tiden?
Hästen fick dra plogen.

13. Varför är det populärt bland turister på Island att rida på islandshästar?
De får se mycket av Islands vackra natur.
14. Vad kallas en låg häst?
Den kallas för ponny.
15. Varför kallas inte islandshästen för ponny?
För att den är stark som en stor häst.
16. Varför kan vuxna rida på islandshästen?
Den har kraftigare kotor och knän än en ponny.
17. Hur hög är en ponny?
Den är under 148 cm i mankhöjd.
18. Hur säger man ponny på isländska?
Ordet finns inte utan man säger småhastur.
19. Vilken är den vanligaste färgen på islandshästen?
Den vanligaste färgen är rödbrun.
20. Hur ser islandshästen ut?
Den har en stor man, lång pannlugg och mycket hovskägg.
21. Vad är hovskägg?
Det är långt hår på baksidan av kotorna som sitter ovanför hovarna.
22. Vad är tölt?
Det är en snabb skritt.
23. Varför kan en islandshäst tölta länge utan att bli trött?
För att tölt är en mjuk gångart där hästen alltid har minst en hov i marken.
24. När kallas en häst tregångare?
När den kan skritta, trava och galoppera.
25. Vad betyder oftast ett isländskt namn på en häst?
Det kan vara namn som har med naturen eller gudar att göra eller som beskriver hästens färg eller humör.
26. Varför är isländska namn svåra att uttala?
Isländskan har bokstäver som inte svenskan har.
27. Vad betyder sto?
Det är en hona.

28. Vad betyder hingst?
Det är en hane.
29. Vad är viktigt när man tävlar med islandshästar?
Att hästen samarbetar med ryttaren och visar glädje och energi.
30. Varför har vissa islandshästar täcken på sig på sommaren?
De tål inte betten från knotten och får allergi.
31. Varför har inte islandshästarna på Island sommarsem?
Det finns inte knott på Island.
32. När är en häst inriden?
När hästen och ryttaren förstår varandra.
33. Hur gammal kan en islandshäst bli?
Den kan bli mellan 25 och 35 år.
34. Vad är träns?
En rem man sätter på hästens huvud för att styra den när man rider.
35. Hur många islandshästar finns det i Sverige?
Det finns 30 000 islandshästar i Sverige.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

36. Ungefär hur länge sedan kom vikingar från Norge till Island med hästar?
Det var cirka 1153 år sedan.
37. Hur många gångarter har islandshästarna?
De har fem gångarter.
38. Vad ska en häst kunna för att kallas fyrgångare?
Den ska kunna skritta, galoppera, trava och tölta.

FINN FEM FEL

Samarbeta med en kamrat och ringa in de fem meningar som inte stämmer.

Falskt:

Vikingar tog islandshästen från Norge till Danmark.

Islandshästen kallas också för ponny.

Islandshästarna har svårt för snö och frost.

De flesta hästar har fem gångarter.

Islandshästen kan utveckla allergi av getingar.

Sant:

Det är förbjudet att ta hästar till Island.

När man avlar väljer man vilka honor och hanar som ska få ungar tillsammans.

De flesta islandshästar är rödbruna.

Pannluggen kan nå ända ner till mulen.

Man väntar ungefär fem år innan man rider på en islandshäst.

PARA IHOP ORD MED RÄTT FÖRKLARING

Para ihop varje ord med rätt förklaring. Allt finns i boken så ett tips är att hitta ordet i boken och läsa meningen där ordet står. Då kanske du kan få en ledtråd till ordet.

Fyll i rätt siffra i respektive ruta eller skriv ut och dra streck.

1. Träns	3.	Avståndet mellan marken och högsta punkt på hästens rygg.
2. Sommareksem	4.	En häst som kan skritta, trava och galoppa.
3. Mankhöjd	1.	Rem på hästens huvud som gör att man kan styra den.
4. Tregångare	2.	Allergi som hästen utvecklar på grund av knott.
5. Grimma	8.	En hane.
6. Tölt	7.	En hona.
7. Sto	5.	Rem som används när man leder hästen.
8. Hingst	6.	En sorts snabb skritt.
9. Avla	10.	Hästarna ser olika ut och har olika egenskaper.
10. Ras	9.	När man låter de bästa hanarna och honorna få ungar tillsammans.

GRAMMATIK – ADJEKTIV

Adjektiv är ord som beskriver personer, djur och saker. Även färger är adjektiv.

1. Stryk under de ord nedan som är adjektiv.

<u>mörk</u>	<u>svart</u>	skog
<u>stark</u>	<u>arg</u>	rida
tävla	grimma	<u>retlig</u>
länge	<u>kallt</u>	avla
<u>liten</u>	<u>arg</u>	<u>hög</u>
<u>glad</u>	Island	häst